

Arbets- och företagsnämnden

Handlingsplan för självmordsprevention

Motion den 24 januari 2019 av Andreas Falk, Majvie Swärd, Helena Westerling, Khashayar Farmanbar (S)

Förslag till beslut

Arbets- och företagsnämnden föreslår kommunfullmäktige att fatta följande beslut: Kommunfullmäktige avslår motionen avseende kommunövergripande handlingsplan för självmordsprevention eftersom behovet av en kommunövergripande handlingsplan först behöver utredas. Motionen är med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att Nacka kommun ska ta fram en handlingsplan för självmordsprevention. I verksamheten inom arbets- och företagsnämndens områden träffar tjänstemän personer med risk för suicid och det är därför viktigt att det finns kunskap om suicid och rutiner för hur det suicidpreventiva arbetet ska gå till. Verksamheten ser att det finns förbättringspotential i kommunens suicidpreventiva arbete, men föreslår att beslutet om en eventuell kommunövergripande handlingsplan föregås av en kartläggning av nuvarande insatser och en samlad behovsanalys. Vidare ser verksamheten att stärkta interna och externa samverkanstrukturer kan vara gynnsamma i strävan att minska antalet suicid och suicidförsök i kommunen.

Motionen bereds även i socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden.

Förslaget i motionen

Motionärerna föreslår att Nacka kommun tar fram en kommunövergripande handlingsplan med självmordspreventiva åtgärder. Motionärerna anser att handlingsplanen behöver innehålla förslag på utbildning och kompetenshöjande insatser, intern och extern samverkan, rutiner, riktlinjer och dokumentation samt stöd till anhöriga och efterlevande.

Verksamhetens utredning och bedömning

Själv mord i Stockholms län

År 2017 tog 315 personer sina liv i Stockholms län varav 65 procent var män.

Själv mordstalet, dvs antalet självmord per 100.000 invånare, var 16,9. Det är ett lägre tal jämfört med rikets självmordstal på 18,6.

Den nationella statistiken visar att självmordstalen minskar i den totala befolkningen. Emellertid finns en ökande självmordstrend bland unga (15-24 år), där självmordstalet ökade med 0,85 procent varje år mellan 1994 och 2017. I Stockholm finns en liknande trend hos gruppen 15-24 år, som dock är svårare att fastslå eftersom självmordstalen fluktuerar. I Stockholm 2017 var självmordstalet 11,4 för personer mellan 15 och 24 år. Det är en något lägre siffra jämfört med samma åldersgrupp i riket (12,8).

Nationellt handlingsprogram för suicidprevention

2008 beslutade riksdagen om ett nationellt handlingsprogram för suicidprevention. Programmets vision är att ingen människa ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att självmord ses som den enda utvägen. Programmet innefattar nio strategiska målområden som dels utgår från ett individperspektiv, och dels från ett befolkningsperspektiv. Det individinriktade arbetet bedrivs huvudsakligen inom hälso- och sjukvården genom att stödja personer med risk för suicid. Det befolkningsinriktade arbetet fokuserar på att skapa stödjande och mindre riskutsatta miljöer, och omfattar många olika samhällsaktörer. Ett stort fokus ligger också på att öka människors medvetenhet om självmordsproblematik och att undanröja tabun kring suicid.

Regionala och lokala handlingsplaner

Allt fler regioner, län och kommuner antar lokala handlingsplaner för att förebygga självmord. I Stockholms län finns sedan 2008 en handlingsplan för en nollvision för suicid.¹ Denna handlingsplan omfattade dock enbart kliniska insatser. Därför arbetar nu hälso- och sjukvårdsförvaltningen på uppdrag av Stockholm läns landsting med att ta fram en ny handlingsplan med ett bredare perspektiv än den tidigare. Handlingsplanen kommer att färdigställas under 2019 och kommer bland annat att beröra samverkan med kommuner och hur Region Stockholm kan stötta kunskapsutvecklingen i länet, bland annat i kommuner. Enligt uppdraget ska även närståendes behov av stöd och vård beaktas. När det gäller kommunala handlingsplaner i Stockholms län har Södertälje nyligen tagit fram en handlingsplan och Stockholms stad och Solna Stad tar fram handlingsplaner under 2019. Region Stockholm kommer när den regionala handlingsplanen är klar att utgöra en rådgivande funktion för kommuner som tar fram lokala handlingsplaner för att dessa ska präglas av evidensbaserad forskning kring preventivt arbete som Nationellt Centrum för Suicidforskning och Prevention (NASP) har sammanställt.

Arbets- och företagsnämndens förebyggande arbete

Arbets- och företagsnämndens verksamheter möter medborgare med suicidalt beteende i olika grad. Nämndens målgrupper är personer utan egen försörjning och bostad, flyktingar och ensamkommande barn och unga.

Preventivt arbete inom verksamheten för ensamkommande barn och unga

I den generella handläggningen arbetar etableringsenheten preventivt bland annat genom att varje barn och ungdom får en framtidsplan där planen för hur barnet/ungdomen ska klara

---

¹ Strategi för en nollvision för suicid inom Stockholms läns landsting, HSN 0809-1077

skolan är den viktigaste delen och också en friskfaktor. Handläggarna går på relevanta utbildningar för att öka kompetensen på området. Etableringsenheten har också rutiner för professionell samverkan (samordnad individuell plan, SIP och tjänstemannamöten) kring de ensamkommande barnen och ungdomarna och de insatser som finns runtomkring. Verksamheten tar också tillvara på resurser som finns hos externa samverkanspartners, till exempel elevhälsa, vårdcentral, BUP och MiniMaria. Vid misstanke om psykisk ohälsa remitterar eller tar etableringsenheten kontakt med landsting alternativt ger detta i uppdrag till utförare.

Preventivt arbete för kunder utan egen försörjning

Inom arbets- och företagsnämndens verksamhet finns tre jobbpengar. Kunder med ohälsa kan få en förstärkt jobbpeng. Jobb- och utbildningsexperter med auktorisation för denna jobbpeng har krav på sig att ha goda kunskaper och tidigare erfarenhet i frågor som rör ohälsa.

I projektet HE - Hälsobefrämjande etablering som drivs av samordningsförbundet VärNa genomförs samtal med nya kunder i etableringen. Detta för att kartlägga hälsan och att se till att kunderna får den hjälp de behöver. Kunder som står längst bort från arbetsmarknaden på grund av till exempel missbruk eller psykisk ohälsa får som regel en förrehabiliterande insats antingen via Hälsoträdgården eller via MIA-projektet i VärNa. Båda dessa insatser kräver kunskap och erfarenhet om suicid. I VärNa samverkar Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Landstinget och kommunen kring insatser för kunder som är aktuella hos minst två av parterna.

Vid direkt oro, det vill säga hot om suicid från kunden, kontaktas mobila teamet inom psykiatri i landstinget.

Utvecklingspotential inom det suicidpreventiva arbetet

Tjänstemännen inom arbets- och företagsnämndens verksamheter behöver ha goda kunskaper, verktyg och rutiner för att kunna bemöta de invånare som mår psykiskt dåligt och/eller är i risk för suicid. En inventering av kunskapsläget och efterföljande komplettering inom eventuella utvecklingsområden kan bidra till att minska antalet suicid och suicidförsök i kommunen. Inom arbets- och företagsnämndens processer är det också viktigt att följa upp och säkerställa att de anordnare kommunen anlitar arbetar med suicidprevention.

I syfte att förbättra det suicidpreventiva arbetet inom kommunen kan det finnas anledning att kartlägga och analysera hur det suicidpreventiva arbetet sker idag, både inom och mellan olika processer, och definiera utvecklingsområden, innan beslut tas om en kommunövergripande handlingsplan. Bland annat kan följande kartläggas: behovet av utbildning, rutiner, krav som ställs på anordnare och hur den interna och externa samverkan sker. När det gäller extern samverkan avses här interaktion med olika samhällsaktörer såsom myndigheter, näringsliv och civilsamhälle.

Ökad samverkan internt, till exempel i form av nätverk där representanter från olika processer samverkar kring utbildning, rutiner och dialog med externa aktörer, är sannolikt en effektiv åtgärd för förbättring av kommunens suicidpreventiva arbete. Eventuellt nytt ställningstagande om en kommunövergripande handlingsplan bör ske när kartläggning och behovsanalys är genomförd. Region Stockholm kommer när den regionala handlingsplanen är framtagen att arbeta mer aktivt med att ge stöd till kommunernas suicidpreventiva arbete och med att ta fram handlingsplaner. Detta kommer att öka möjligheterna att ta fram en användbar handlingsplan med evidensbaserat innehåll även för Nacka kommun, i den händelse ett sådant beslut tas.

Förslagets ekonomiska konsekvenser

Arbets- och företagsnämndens förslag till beslut innebär inga kostnader för kommunen.

Konsekvenser för barn

Om kommunens arbete med suicidprevention stärks kommer risken minska för suicid och suicidförsök bland ungdomar. Även risken för att barn mister sina föräldrar på grund av suicid kommer att minska.

Bilaga

1. Motion den 24 januari 2019 av Andreas Falk, Majvie Swärd, Helena Westerling, Khashayar Farmanbar (S)
Handlingsplan för att minska antalet självmord i Nacka kommun

Pia Stark
Enhetschef
Etableringsenheten

Jenny Rivas
Verksamhetsutvecklare
Etableringsenheten